

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών με τίτλο:
«Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»**

Χρηστικός οδηγός για τη γλώσσα της αναπηρίας

Disability Language Style Guide

της Νταϊλιάνη Βασιλικής

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

- 1^η Επιβλέπουσα: Ζωή Γαβριηλίδου, Καθηγήτρια, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
- 2^η Επιβλέπουσα: Μαρία Μητσιάκη, Επ. Καθηγήτρια, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
- 3^{ος} Επιβλέπων: Ιωάννης Γαλαντόμος, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Αθήνα 2022

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

«Η γλώσσα πλαισιώνει τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε τα άτομα με αναπηρίες και οι επιλογές μας έχουν σημασία» αναφέρει η Gilger (ncdj.org, 2021). Το *Disability Language Style Guide* είναι ένας οδηγός που παρέχει μια έγκυρη, ουδέτερη πηγή καθοδήγησης και πληροφοριών που εξισορροπεί την ανάγκη για ευαισθησία και ακρίβεια έναντι της δημοσιογραφικής ερμηνείας και γλώσσας που είναι σαφής και εύκολα κατανοητή από το ευρύ κοινό. Στόχος της παρούσας διπλωματικής είναι, λαμβάνοντας υπόψη το *Disability Language Style Guide* να δημιουργήσουμε ένα λεξικό με συμπεριληπτικούς και πολιτικά ορθούς όρους, που θα αποτελέσει ορόσημο για την ορθή αναφορά σε άτομα με αναπηρία στην ελληνική γλώσσα. Η βιβλιογραφική έρευνα και το *Disability Language Style Guide* οδήγησαν στην εξεύρεση και επιλογή των όρων που χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία του ελληνικού χρηστικού οδηγού για τη γλώσσα της αναπηρίας. Το λεξικό περιλαμβάνει όρους σχετικούς με την αναπηρία και απευθύνεται σε όσους δυσκολεύονται να αναφερθούν σε άτομα με αναπηρία με το φόβο να μην χρησιμοποιήσουν προσβλητικούς όρους στην αναφορά τους σε αυτά. Έγινε προσπάθεια η περιγραφή και η επεξήγηση των όρων, που περιλαμβάνει ο οδηγός αυτός, να είναι απλή και κατανοητή χωρίς να απαιτείται καμία εξειδίκευση πάνω στον τομέα της Ειδικής Αγωγής.

Κεφάλαιο 5

Βιβλιογραφία

alanon.gr, (n.d). Αλ-Ανών. Οικογενειακές ομάδες Αωννύμων Αλκοολικών.

Ανακτήθηκε στις 30 Ιανουαρίου 2022, από <https://www.alanon.gr/1.html>

BARNES, B., (1985). Discrimination Against Disabled People (Causes, Meaning and

Consequences) Or the Sociology of Disability [https://disability-](https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Barnes-Barnes-)

[studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Barnes-Barnes-](https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Barnes-Barnes-)

[dissertation.pdf](https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Barnes-Barnes-dissertation.pdf)

Beckett, A.E., & Campbell, T., (2015). The Social Model of Disability as an Oppositional

Device, *Disability and Society*, 30, no. 2

Cremona, M., (2011). 'External Relations and External Competence of the European

Union' in Paul Craig and Gráinne De Búrca (eds), *The evolution of EU law* 2nd ed.,

Oxford, Oxford University Press

Cross, H.A., Heijnders, M., Dalal, A., Sermittirong, S., & Mak, S., (2011). Interventions

for Stigma Reduction—Part 2: Practical Applications. *Disability, CBR & Inclusive*

Development, 22:3, 71-80. <http://doi.org/10.5463/DCID.v22i3.72>

decoda.ca, (2021). Respectful Disability Language. Retrieved on December 15 2021,

from <https://decoda.ca/respectful-disability-language/>

Degener, T., (2016). 'Disability in a Human Rights Context', *Laws* 2016, 5(3),

35; <https://doi.org/10.3390/laws5030035>

disabilitymuseum.org, (2021). Stereotypes about People with Disabilities,” Disability History Museum, Retrieved on December 15 2021, <http://www.disabilitymuseum.org/dhm/edu/essay.html?id=24>

Dunn, D.S., & Andrews, E.E., (2015). Person-first and identity-first language: Developing psychologists’ cultural competence using disability language. *American Psychologist*, 70(3), 255–264. <https://doi.org/10.1037/a0038636>

ETTAD, (2007). Κατανόηση της αναπηρίας. Ένας πρακτικός οδηγός. Ανακτήθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2021, από https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiem-bzgKX1AhUxS_EDHYX9BZgQFnoECAUQAQ&url=http%3A%2F%2Fdasta.uoi.gr%2Findex.php%3Foption%3Dcom_docman%26task%3Ddoc_download%26gid%3D222%26Itemid%3D&usg=AOvVaw1-ri1HsGbYzGn0u2K3S6r0

Fiedler, L.A., (1982) *What Was Literature? : Class culture and mass society*

Finkelstein, V., (2001). ‘The Social Model Repossessed’, transcript of talk at Greater Manchester Coalition of Disabled People, 2001, p 4. Online at: <https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/finkelstein-soc-mod-repossessed.pdf>

Franklin, A., Lund, P., Bradbury-Jones, C., & Taylor, J., (2018). Children with albinism in African regions: their rights to ‘being’ and ‘doing’. *BMC International Health and Human Rights*, 18:2, 1-8. <http://doi.org/10.1186/s12914-018-0144-8>

Garland-Thomson, R., (1997). *Extraordinary Bodies. Figuring Physical Disability in American Culture and Literature*

Garland-Thomson, R., (2005). *Feminist Disability Studies*. [Signs Journal of Women in Culture and Society 30\(2\):1557-1587](#). DOI:[10.1086/423352](#)

Grech, S., (2009). Disability, poverty and development: critical reflections on the majority world debate. *Disability & Society*, Vol. 24, No. 6.

I.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ, (2011). *Σtereοτυπά και προκαταλήψεις. Δημιουργία και αντιμετώπιση*. (3^η έκδοση). Αθήνα. Ανακτήθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2021, από <http://www.gsae.edu.gr/attachments/article/814/Προκαταλήψεις%20και%20στερεότυπα%20-%20Δημιουργία%20και%20αντιμετώπιση.pdf>

Inguanzo, I., (2017). *The situation of indigenous children with disabilities*. Policy Department, Directorate-General for External Policies, European Union. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603837/EXPO_STU\(2017\)603837_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603837/EXPO_STU(2017)603837_EN.pdf)

Iriarte, G., McConkey, R., & Gilligan, R., (2016). *Disability and Human Rights. Global Perspectives*

Κατσάνη, Σ., (2020). *ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΑ ΜΜΕ*. (Διπλωματική Εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Σχολή Κοινωνικών Επιστημών Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές. Ανακτήθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2021, από https://apothesis.eap.gr/bitstream/repo/46337/1/503026_ΚΑΤΣΑΝΗ_ΣΟΥΛΤΑΝΑ.pdf

Kirschner, K.L., Breslin M.L., I lezzoni, L., & Sandel, E., (2009). Attending to inclusion: people with disabilities and health-care reform. *PM R.* 1:957–963. [[PubMed](#)] [[Google Scholar](#)]

Kuyayama, A., (2011). Marginalisation of the Marginalised: Plight of Children with Disabilities. *ZJER* vol. 23, no. 2, (pp. 146- 169)

Lawson, A., & Beckett, A.E., (2020). The social and human rights models of disability: towards a complementarity thesis. <https://doi.org/10.1080/13642987.2020.1783533>
DOI: 10.1080/13642987.2020.1783533

Lewis, S., & Kroese, B., (2010). An Investigation of Nursing Staff Attitudes and Emotional Reactions Towards Patients with Intellectual Disability in a General Hospital Setting. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities* 23(4):355 – 365.
DOI:[10.1111/j.1468-3148.2009.00542.x](https://doi.org/10.1111/j.1468-3148.2009.00542.x)

Llewellyn, A., & Hogan, K. (2000). The use and abuse of models of disability. *Disability & Society*, 15(1), 157–165. <https://doi.org/10.1080/09687590025829>

Margolis, H., & Shapiro, A., (1987). Countering Negative Images of Disability in Classical Literature. *The English Journal*, Vol. 76, No. 3 <https://doi.org/10.2307/818530>

Marks, D., (1996). V. Able-Bodied Dilemmas in Teaching Disability Studies. <https://doi.org/10.1177/0959353596061009>

Morris, A., (2021). A Brief Guide to Disability *Terminology and Theory in Ancient World Studies*. Retrieved on January 3 2021, from <https://classicalstudies.org/scs-blog/alexandra-morris/blog-brief-guide-disability-terminology-and-theory-ancient-world-studies>

Mostert, M.P., (2016). Stigma as a barrier to the implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities in Africa. African Disability Rights Yearbook, 2-24. Retrieved on January 3 2021, from http://www.adry.up.ac.za/images/adry/volume4_2016/adry_2016_4_chapter1.pdf

Nathanailidis, P., (2020). ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΦΗΒΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο. Πληροφορικής και Επικοινωνιών (μεταπτυχιακή εργασία)

ncdj.org, (2021). [Disability Language Style Guide](#) National Center on Disability and Journalism. Retrieved on November 3 2021, from <https://ncdj.org/wp-content/uploads/2021/08/NCDJ-STYLE-GUIDE-EDIT-2021-SILVERMAN.pdf>

newsitamea.gr, (2016). Η Γλώσσα της Αναπηρίας και οι Τρόποι Καλής Συμπεριφοράς. Ανακτήθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2021, από <https://www.newsitamea.gr/2016/03/16/i-glossa-tis-anapirias-ke-tropi-kalis-simperiforas/>

noimatiki-kivotos-polyhoros.gr (2006). Πολυχώρος Κιβωτός Νοηματικής. Εκπαίδευση στη Νοηματική γλώσσα. Ανακτήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2021, από <https://www.noimatiki-kivotos-polyhoros.gr>

Nordquist, R., (2021). Τα χαρακτηριστικά, οι λειτουργίες και οι περιορισμοί των λεξικών. Ανακτήθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2021, από <https://el.eferrit.com/τα-χαρακτηριστικά-οι-λειτουργίες-και/>

Ντόβα, Δ., (2012). Η αναπαράσταση της αναπηρίας στα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία. (Μεταπτυχιακή εργασία). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Φιλοσοφική Σχολή.

Ανακτήθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2021, από
<http://ikee.lib.auth.gr/record/131321/files/GRI-2013-10076.pdf>

Oliver, M., (1994). *Politics and Language: Understanding the Disability Discourse*, University of Greenwich, London. Retrieved on November 3 2021, from <https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Oliver-pol-and-lang-94.pdf>

Oliver, M., (2004). 'The Social Model in Action: If I Had a Hammer', in *Implementing the Social Model of Disability: Theory and Research*, eds. C. Barnes and G. Mercer (Disability Press, 2004), 18, 22.

Panella, N.M., (2009). *Glossary of Terms and Definitions*. Library Services to People with Special Needs Section. Retrieved on November 3 2021, from <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/633/1/ifla-professional-reports-nr-117-en.pdf>

Quayson, A., & Olaniyan, T., (2007). *African Literature: An Anthology of Criticism and Theory*. ISBN: 978-1-405-11200-0

Quinn, B., (2012). *Language and Disability: a Dare e-Learning Internal Project Guide*. Retrieved on November 3 2021, from http://dare.home.pl/dare/en.language_and_disability.html

Rahman, L., (2019). *Disability Language Guide National Center on Disability and Journalism, Americans with Disabilities Act (ADA), AP Stylebook*. Retrieved on December 12 2021, from

https://disability.stanford.edu/sites/g/files/sbiybj1401/f/disability-language-guide-stanford_1.pdf

Rios, D., Magasi, S., Novak, C., & Harniss, M., (2016). Conducting Accessible Research: Including People With Disabilities in Public Health, Epidemiological, and Outcomes Studies. Retrieved on December 15 2021, from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5104996/>

Rufus, H., (2017). The Routledge Handbook of Lexicography ISBN: 9781315104942

Saetermoe, C.L., Scattone, D., & Kevin, H.K., (2001). Ethnicity and the stigma of disabilities, *Psychology and Health*, 16:6, 699-713, DOI: 10.1080/08870440108405868

Stiker, H.J., (1997). A History of Disability. Retrieved on December 17 2021, from https://www.sas.upenn.edu/~cavitch/pdf-library/Stiker_History_of_Disability.pdf

Syriopoulou-Delli, C.K., & Kanaveli, E., (2019). Οι Αναπαραστάσεις της Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος στον Κινηματογράφο. Ανακτήθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2021, από https://www.researchgate.net/publication/335631779_Oi_Anaparastaseis_tes_Diataraches_Autistikou_Phasmatos_ston_Kinematographo/link/5f4f8620a6fdcc9879c071db/download

Thomas, C., (2004). 'Rescuing a Social Relational Understanding of Disability', *Scandinavian Journal of Disability Research* 6, no. 1 (2004): 22, 28.

Tsobanou, O., (2018). Αναπαραστάσεις της αναπηρίας στα σχολικά εγχειρίδια της γλώσσας της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, Μεταπτυχιακή διατριβή, Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο. Πληροφορικής και Επικοινωνιών (μεταπτυχιακή εργασία)

ungeneva.org, (2021). DISABILITY-INCLUSIVE LANGUAGE GUIDELINES. Retrieved on December 15 2021, from <https://www.ungeneva.org/sites/default/files/2021-01/Disability-Inclusive-Language-Guidelines.pdf>

Werner, S., & Scior, K., (2016). Interventions aimed at tackling intellectual disability stigma: What works and what still needs to be done. In K. Scior & S. Werner (Eds.), *Intellectual disability and stigma: Stepping out from the margins* (pp. 129–147). Palgrave Macmillan/Springer Nature. https://doi.org/10.1057/978-1-137-52499-7_9

WHO (2011). International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)external icon. Geneva, WHO

who.int, (2021). World health organization. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>